

Vážené kolegyně a kolegovia,

nasledujúce pokyny slúžia ako návod pre odber kapilárnej arterializovanej krvi pre stanovenie glukózy, laktátu a ketolátok. Pre prípadné stanovenie ďalších analytov (napr. krvných plynov, parametrov acidobázickej rovnováhy) je nutné dodržať ďalšie špeciálne podmienky odberu a transportu.

Je nutné brať do úvahy, že výsledky niektorých vyšetrení sa môžu výrazne líšiť v kapilárnej a venóznej krvi (napr. draslík, sodík, chloridy, celková bielkovina, vápnik – nižšie hodnoty v kapilárnej krvi; LDH, AST, glukóza – vyššie hodnoty v kapilárnej krvi).

Pomôcky

- Sterilná lanceta, alebo sterilná ihla
- Odberová skúmavka, alebo testovací strip (POCT prístroje)
- Dezinfekčný prostriedok (70% izopropylalkohol, nie je vhodná jódová dezinfekcia)
- Obväzový materiál, gáza, sterilné vatové tampóny
- Ochranné rukavice

Príprava pacienta

- Dôkladné očistenie a osušenie pokožky v mieste vpichu a v jeho okolí, aby sa zabránilo kontaminácii vzorky potom, alebo zbytkami pokožky. Miesto odberu je možné jemne očistiť kefkou, ktorá zároveň zvýši prekrvenie.
- Prekrvenie prstu v teplej vode (cca 40°C) alebo ohriatou látkou/gázou cca 5-10 minút (nie je nutné v prípade dobrého prekrvenia miesta odberu).
- V prípade kľudového odberu – zotrvanie pacienta v sede cca 15 minút.
- Nie je vhodná masáž, alebo stláčanie miesta odberu (možná kontaminácia vzorky tkanivovým mokom alebo celulárnym obsahom, hemolýza).
- Odber je vhodné robiť v sede.

Miesto odberu

- Vhodné miesta
 - 3. (prostredník) alebo 4. (prsteník) prst
 - Mierne laterálne od stredu bruška prstu (vyznačené bielymi líniami na obrázku)

- Nevhodné miesta
 - Malíček, ukazovák, palec
 - Slabo prekrvené (bledé) miesta, alebo miesta s obmedzeným odtokom venóznej krvi (namodralé)
 - Popálené, opuchnuté a infikované miesta
 - Miesta predchádzajúceho odberu

Postup odberu

<p>1</p>		<p>Umyjeme a odezinfikujeme si ruky, pripravíme si potrebné pomôcky. Odberovú skúmavku označíme identifikačnými údajmi pacienta. Natiahneme si rukavice.</p>
<p>2</p>		<p>Dezinfikujeme miesto odberu a jeho okolie (vhodná dezinfekcia je napr. 70% izopropylalkohol). Zbytky dezinfekcie je nutné odstrániť (v prípade použitia alkohololu počkáme, kým miesto dôkladne zaschne - cca 30 sekúnd). Po dezinfekcii sa nedotýkame miesta odberu.</p>
<p>3</p>		<p>Miesto odberu pevne fixujeme a aplikujeme krátky, presný vpich, hĺbka 2 mm. Vpich vedieme naprieč dermálnymi líniami. (vhodné je použitie špeciálnej lancety). V prípade neúspešného vpichu neopakujeme odber na rovnakom mieste.</p>
<p>4</p>		<p>Prvú kvapku krvi zotrieme kúskom gázy (výnimka – niektoré self-test glukometre, kde výrobca vyžaduje 1.kvapku krvi)</p>
<p>5</p>		<p>Uvoľníme miesto odberu, po chvíli sa vytvorí druhá kvapka krvi, ktorú zachytíme do odberovej nádoby/kapiláry alebo na testovací strip POCT zariadenia. Krv, ktorá tečie po prste alebo nechtoch je nehodná k analýze. Návod na použitie skúmaviek Sarstedt Microvette nájdete na www.sklab.sk.</p>
<p>6</p>	<p>Mechanické vytlačanie kvapky krvi v oblasti miesta vpichu je nehodné a môže ovplyvniť výsledky vyšetrenia. Tok krvi je možné urýchliť umiestnením miesta vpichu pod úroveň srdca, veľmi jemnou masážou proximálnej časti prstu alebo otočením ruky dlaňou dole.</p>	
<p>7</p>	<p>Po ukončení odberu miesto dezinfikujeme, prelepíme gázou, alebo iným sterilným krytím a pevne stlačíme.</p>	
<p>8</p>		<p>Bezpečným spôsobom zlikvidujeme odberovú ihlu a obväzový materiál. Umyjeme si ruky.</p>

Literatúra

WHO Guidelines on Drawing Blood – Best Practices in Phlebotomy, World Health Organisation, 2010.
 CLSI, Procedures and Devices for the Collection of Diagnostic Capillary Blood Specimens. Approved Standard, GP42-A6, Wayne, PA, 2004.
 Krleža J.L., Dorotic A., Grunov A., Maradin M.: Capillary blood sampling: national recommendations on behalf of the Croatian Society of Medical Biochemistry and Laboratory Medicine, Biochemia Medica 2015;25(3):335-358.
 Laboratorní příručka, Pracoviště laboratorních metod, Institut klinické a experimentální medicíny, Praha, ČR – dostupná na www.ikem.cz.